

تحلیل سیاست جنایی قانون گذاران ی ایران در حوزه جرم های رایانه ای ضدعت و اخلاق عمومی

لیلا سیف

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

چکیده

پیدایش فناوری های جدید و فضای مجازی، همواره به دنبال خود آثار مثبت و منفی بسیاری داشته و دارد. از جمله پیامدهای منفی آن، پیدایش جرایم جدید رایانه ای و اینترنتی می باشد. یکی از عوامل اصلی تحریک جنسی که در پی آن وقوع جرم زنا، افشای فحشاء، هرزه نگاری و قوادی و... را به همراه دارد در اثر ترویج مطالب و تصاویر مستهجن از طریق رایانه و در فضای اینترنت است. این پایان نامه در پنج فصل به روش توصیفی-تحلیلی به نگارش در آمده است یافته های پژوهش حاکی از آن است که جرایم ضدعت و اخلاق عمومی در حقوق ایران در قالب جرایم: هرزه انگاری، قوادی، ارتباط نامشروع تقسیم بندی شده است. که هرکدام از این جرائم دارای هر سه عنصر قانونی، مادی و معنوی می باشند. جرایم رایانه ای علیه اخلاق و عفت عمومی در چند سال اخیر برای محاکم قضایی بسیار بحث برانگیز بوده است. به طور کلی میتوان اذعان داشت که هر روزه سایتها و وبلاگهای جدید حاوی مطالب و موضوعات خلاف عفت عمومی و محتویات مستهجن در محیط اینترنت شروع به فعالیت می کنند. در رابطه با جرایم خلاف عفت عمومی باید توجه داشت که عفت عمومی یک مفهوم وابسته به موضوعات فرهنگی است. بدیهی است با توجه به مسائل فرهنگی در هر جامعه ای برخی از رفتارها که مخل به حالت عفت عمومی آن جامعه باشند جرم محسوب می شوند. حفظ عفت عمومی اقدامی پیشگیرانه از وقوع جرایم بسیاری است که با موازین دین مبین اسلام و ناهنجاری در رفتارهای افراد جامعه طرح می شود. در فقه نیز این جرایم بسیار مذموم محسوب می شوند. بهترین روشی که می توان از بروز جرایم رایانه ای جلوگیری و آمار آن را کاهش داد پیشگیری جامعه مدار و فرد مدار است و همچنین افزایش آگاهی و اطلاع رسانی و حمایت از بزه دیده گان این جرایم و برطرف کردن خلأهای قانونی موجود می تواند نقش بسزایی در کاهش این جرایم داشته باشد. از جمله خلأ های قانونی می توان به یکی از موارد مطروحه در این بحث که عدم وجود متن قانونی با عنوان حمایت کیفری از زنان بزه دیده اشاره نمود که در این خصوص پیشنهاد می شود قانونگذار به جنبه های حمایتی توجه خاصی در تدوین قوانین داشته باشد.

واژه های کلیدی: سیاست جنایی، جرم های رایانه ای، ضدعت، اخلاق عمومی

مقدمه:

با گسترش فناوری اطلاعات و سوق جهان به سوی فناوری های جدید و فضای مجازی و نیاز انسانها به استفاده از این فضاها می طلبد که برای استفاده بهتر برای این فضاها قوانین تصویب گردد و افرادی که از قوانین سرپیچی کرده و مرتکب جرم می شوند مجازات شوند تا مردم در این فضاها احساس امنیت و آرامش داشته باشند. علل و ریشه های گسترش روز افزون جرایم رایانه ای در میان جوانان محدودیت های موجود در جامعه و جذابیت هایی که در فضای رایانه ای موجود است افراد را بیشتر به استفاده از اینترنت جذب می نماید و چون اکثر استفاده کنندگان این پدیده جوانان و آینده سازان هستند بنابراین، این گرایش و تاثیرهای منفی و آسیب زا، بیشتر بر روی جوانان است. جایگاه اینترنت در کشور ما به صورت علمی و کارآمد نیست، این در حالی است که افراد در راستای پیشبرد اهداف مورد نظر به منظور ارتقای سطح علمی کشور کمتر از اینترنت استفاده می نمایند زیرا آمارها نشان می دهد که اکثر کاربران اینترنت، بیشتر چت می کنند و حتی چت کردن علمی نیز در این کاربران به ندرت صورت می گیرد و در واقع اینترنت به خوبی نتوانسته در فضای علمی ایران نقش آفرینی کند و جایگاه خود را به دست آورد. در حال حاضر استفاده درستی از اینترنت نمی شود. زیرا ما باید آموزش استفاده درست از اینترنت را در صدر اهداف آموزشی خود قرار دهیم، در این میان خانواده ها برای آموزش صحیح استفاده از اینترنت بسیار مؤثرند، امروزه خانواده ها فقط به خرید رایانه اکتفا می کنند و معتقدند که فرزندان، خود استفاده از آن را یاد می گیرند در صورتی که باید ابتدا فرهنگ استفاده و تذکرهای لازم را به اضافه آموزش مناسب به فرزندان خود بدهند و سپس وسیله را مهیا کنند.

جرایم علیه اخلاق و عفت عمومی عبارتست از هر نوع عمل، رفتار و گفتاری که بر خلاف عفت و پاکدامنی جامعه باشد. این جرایم متنوع و متعدّدند: برخی از آنها از جمله جرایم حدی می باشند، مثل زنا، لواط و بعضی تعزیری هستند. مثل روابط نامشروع مادون حد و عرضه و خرید و فروش صور قبیحه و وقوع برخی از این جرایم (اعم از حدی و تعزیری) با ظهور اینترنت از محیط فیزیکی به محیط مجازی انتقال یافته است و هرروز بیش از دیروز گسترش می یابد.

مفاهیم**جرایم رایانه ای**

به آن دسته از جرایمی اطلاق می شود که موضوع و هدف جرم رایانه باشد یا جرم از طریق رایانه صورت بگیرد. اگر رایانه به شبکه اینترنت هم وصل باشد در این صورت مصداق جرم اینترنتی پیدا می کند. جرم اینترنتی جرمی است که در فضای مجازی واقع می شود. این جرایم در حال حاضر در قوانین کیفری ایران مصوب شده اند و از طریق مجتمع قضایی ویژه ای که به منظور پیگیری این دسته از جرایم توسط قوه قضائیه در نظر گرفته شده، قابل تعقیب هستند.^۱

جرایم منافی عفت

عبارت است از اعمالی که مغایر با ارزش های پذیرفته شده اخلاقی باشد و ارتکاب آن، تجاوز به این قبیل ارزشهای اخلاقی و اجتماعی است که از طرف مردم محترم شمرده می شود. در ترمینولوژی حقوق منافیات عفت چنین تعریف شده است: «امور جنسی به معنی هر چه وسیع تر که به حسب عرف و احساسات یک جامعه شرم آور باشد و به منظور مواجهه یا شروع در آن

^۱ معاونت کشف علمی جرایم، جرایم رایانه ای (کامپیوتری) و اشاعه مفساد اخلاقی، تابستان ۱۳۸۱، ص ۱۳۶

صورت نگیرد، اگر به منظور موافقه یا شروع در آن صورت گیرد هتک ناموس و یا شروع در هتک ناموس است نه منافی عفت. بنابراین شروع به جرم هتک ناموس و جرم منافی عفت به حسب غرض مرتکب مشخص می شود.^۲

– مصادیق جرایم رایانه ای ضد عفت و اخلاق عمومی

جرایم علیه اخلاق و عفت عمومی عبارت است از هر نوع عمل، رفتار و گفتاری که خلاف عفت و پاکدامنی جامعه باشد. این جرایم متنوع و متعدّدند برخی از آنها از جمله جرایم حدی می باشند، مثل زنا، لواط و بعضی تعزیری هستند. مثل روابط نامشروع مادون حد و عرضه و خرید و فروش صور قبیحه. وقوع برخی از این جرایم (اعم از حدی و تعزیری) با ظهور اینترنت از محیط فیزیکی به محیط مجازی انتقال یافته است. ولی در برخی از آن ها رایانه و اینترنت نمی تواند به عنوان واسطه ارتکاب جرم شود مانند زنا و لواط چرا که در وقوع چنین جرایمی حضور فیزیکی افراد شرط است. از جمله مهم ترین جرایمی که در فضای مجازی علیه عفت و اخلاق عمومی رخ می دهد جرایم هرزه نگاری، قوادی و روابط نامشروع می باشد.^۳

هرزه نگاری

اصطلاح هرزه نگاری ترجمه واژه^۴ است. واژه هرزه نگاری در سال های اخیر از طریق ترجمه متون انگلیسی وارد ادبیات فارسی گردیده است و سابقه ای در کتاب های لغت فارسی ندارد. در فرهنگ های عمومی انگلیسی به معنای مواد و موضوعات شامل توصیف صریح فعالیت های جنسی یا نمایش اعضای جنسی به منظور تحریک جنسی غیر از احساسات زیبا شناختی یا عواطف و همچنین به معنی هر نوع نوشته، نقاشی یا عکس مستهجن و خلاف اخلاق است که احساسات جنسی را تحریک کند.^۵

در فرهنگ های حقوقی انگلیسی به معنی " هر نوع نوشته، تصویر فیلم و سایر مطالب و مواد مربوط به امور جنسی است که فاقد هر گونه ارزش ادبی هنری، سیاسی و علمی باشد."

در فرهنگ های فارسی اصطلاحات هرزه دست، هرزه پا، هرزه زبان، هرزه چشم و ... به کار رفته است.

هرزه به معنای بیپوده و یاوه است. هرزه بیان یعنی کسی که سخنان ناپسند به زبان راند و هرزه چشم یعنی آن که چشم به زن نامحرم دارد.^۶

به نظر می رسد که نوشته ها و تصاویر و فیلم های مستهجن و خلاف اخلاق از این جهت از نظر حقوقی هرزه نگاری نام گرفته اند که فاقد هرگونه ارزشی هستند بنابر این اگر تصویر یا نوشته ای هر چند که شهوت انگیز باشد به منظور استفاده علمی و یا ادبی تهیه و یا توزیع شده باشد، چون دارای ارزش علمی است و هرزه و بیپوده نیست، هرزه نگاری محسوب نمی شود.

^۲ جعفری لنگرودی، ۱۳۷۲، ۵۵۳۲

^۳ بای، حسینعلی، پورقهرمانی، بابک، بررسی فقهی حقوقی هرزه نگاری در فضای مجازی، زمستان ۱۳۸۸، نشریه حقوق اسلامی، شماره ۲۳، سال ششم، ص ۲۵۷

^۴ Pomography

^۵ عطارزاده، انصاری، ۱۳۹۹، ص ۳۹۰

^۶ معین، ۱۳۶۲، ص ۴۸۴

اصطلاح پورنوگرافی معادل بسیار مناسبی برای واژه هرزه نگاری است. چه این که هم شامل همه مصادیق و موضوعات مستهجن مانند متن، صوت، نقاشی، عکس و فیلم مستهجن می شود و هم به بیهوده و فاقد ارزش بودن آنها اشاره داشته و مانع شمول این اصطلاح نسبت به مطالب و تصاویر مشابهی است که بدوا برای اهداف علمی و ادبی مورد استفاده قرار می گیرند.^۷ جرایم مربوط به هرزه نگاری جزء جرایم رایانه ای محض نیستند چه اینکه قبل از پیدایش رایانه و شبکه های رایانه ای این جرایم به وسیله ابزارهای کلاسیک ارتکاب می یافته اند و در حال حاضر این جرایم به شیوه کلاسیک نیز ارتکاب می یابند و نظام حقوقی کشورها سال ها قبل از پیدایش هرزه نگاری رایانه در مقابل نوع کلاسیک چنین جرایمی مخصوصا هرزه نگاری کودکان، عکس العمل نشان داده و با ابزارهای کیفری (جرم انگاری) به مقابله با آن ها پرداخته اند. در برخی کشورها همه اشکال هرزه نگاری اعم از هرزه نگاری مربوط به بزرگسالان و کودکان غیر قانونی است. در بعضی از کشورها هم که هرزه نگاری بزرگسالان غیر قانونی نیست، حداقل هرزه نگاری مربوط به کودکان غیر قانونی است و جرم محسوب می شود چه این که هرزه نگاری موجب سوء استفاده جنسی می شود و صدمه ای که سوء استفاده جنسی به کودک وارد می کند، بی نهایت شدید است با توجه به این که شخصیت کودک در حال شکل گیری است، صدمه ای که از این ناحیه به وی وارد می شود بسیار شدید است.

در قوانین موجود در ایران واژه ای به نام هرزه نگاری رایانه ای یا سایبری وجود ندارد تنها با توجه به مواد ۱۴ و ۱۵ از فصل چهارم قانون جرایم رایانه ای که به جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی اختصاص دارد مشخص می شود که براساس آنها هرزه نگاری در ایران جرم است.

قوادی

قیادت یا واسطه گری عبارت است از به هم رساندن دونفر برای انجام اعمال منافی عفت. قیادت از مصادیق بارز و آشکار کمک و یاری در گناه و معصیت است.^۸

با گسترش فناوری اینترنت و رایانه این بزه به جرمی سازمان یافته و بحران بزرگ اجتماعی تبدیل شده است که قاچاق زنان و دختران و کودکان تشکیل باندهای فساد و مراکز فحشا را به همراه دارد. همچنین در سال های اخیر، نوع جدیدی از فریب و قاچاق دختران و زنان از طریق اینترنت مشاهده می شود که حاصل مدرنیزه شدن جوامع می باشد. اتاق گفتگو یکی از راه هایی است که دلالت برای اغفال دختران و زنان استفاده می کنند. آنها از طریق گفتگوی تاییپی یا شنیداری و دادن تصویر خود، با دختران طرح دوستی ریخته و سپس با وعده ازدواج، شغل خوب، درآمد بالا و حتی با فرستادن بلیط و ویزای ورود به کشور مورد نظر، آنها را تحویل قاچاقچیان می دهند.^۹

یکی دیگر از روش های تحقق قوادی در اینترنت را می توان سایت های دوست یابی جنسی و همچنین سایت های که مشخصات افراد منحرف شده اخلاقی زنان و مردان و کودکان را در خود جمع کرده اند دانست که افراد دیگر و علاقمندان به رابطه جنسی می توانند در این سایت ها وارد شده و شخص مورد نظر خود را پیدا کنند. گاهی هم پست الکترونیکی^{۱۰} افرادی -

^۷ . انصاری، مهدی، پایان نامه مبانی تشدید مجازات در حقوق کیفری ایران، به راهنمایی دکتر محمود میر خلیلی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، ۱۳۸۹، ص ۱۴۸

^۸ . بای، پورقهرمانی، پیشین، ص ۳۸۳

^۹ . همان، ص ۳۸۶

^{۱۰} Email

تواند دربرگیرنده پیام‌ها و عکس‌هایی باشد که با برنامه ریزی برای آنها ارسال شده و خواهان ارتباط جنسی است و توسط صاحبان آنها از طریق این پست الکترونیک به پست الکترونیک افراد دیگری ارسال شود و این نیز قوادی است. به نظرمی‌رسد عواملی فرهنگی و اقتصادی زیادی نظیر، تغییر ارزش‌ها، گسترش خرده فرهنگ‌های منحرف، ضعف اعتقادات دینی، نارسایی بین فرهنگ و ساخت اجتماعی، متناسب نبودن نقش‌ها و پاداش‌ها، سود آور بودن قاچاق زنان، فقدان فرصت‌های شغلی باعث گرایش به قوادی و قاچاق زنان و کودکان در جوامع شده که از طرق‌های مختلفی مثل فریب دادن افراد به ازدواج دروغین یا توسل به زور با آدم ربایی و تهدید به آبروریزی و همچنین فناوری اینترنت و رایانه باعث تحقق جرم قوادی می‌شوند

روابط نامشروع

یکی دیگر از جرایم سنتی علیه اخلاق و عفت عمومی رابطه نامشروع است که فضای سایبر باعث گسترش آن شده است. رابطه نامشروع در کشور ایران که یک کشور اسلامی است با بحث رابطه نامشروع در کشورهای غیراسلامی و به خصوص غربی یکسان نیست، زیرا در آن کشورها، مناسبات و روابط اجتماعی بانوان با مردان بسیار متفاوت‌تر از ایران است و تا زمانی که به مرحله مواجهه نرسد، عرفاً و قانوناً رابطه نامشروع تلقی نمی‌شود.^{۱۱}

رابطه نامشروع در ایران، صرف خلوت کردن زن و مرد نامحرم با یکدیگر و انجام اعمالی همچون دست دادن، از آنجایی که مغایر با اصول اخلاقی و اعتقادی اسلام است، نامشروع تلقی می‌شود، چرا که به هر حال، روابط نامشروع اعم از اینکه توسط مردان و زنان متأهل صورت گیرد یا افراد مجرد، موجب ترویج فساد و فحشاء در جامعه خواهد شد.^{۱۲} بنابراین رابطه نامشروع عبارت است از برقراری ارتباط و مراوده بین دو جنس مخالف خارج از معیارهای متعارف شرعی به صورت مختلف، خواه در قالب پیوندهای عاطفی منجر به ارتباط دوستانه و خواه در سطح پیشرفته جسمی و جنسی بدون وجود علقه زوجیت.^{۱۳}

با گسترش فناوری ارتباطات دایره روابط انسانی نیز گسترش یافته است و به همین نسبت با افزایش فرصت‌ها، مخاطرات نیز افزایش یافته است. دو موضوع خانواده و مسائل جنسی در دو قرن اخیر همواره در کانون مهمترین تحولات جامعه مدرن قرار داشته، از طرف دیگر در فضای سایبر استفاده از پست الکترونیک و اتاق‌های گفت و گو و شبکه‌های اجتماعی اینترنتی هم به منزله‌ی عرصه‌ای مدرن برای برقراری ارتباط و آشنایی، مرزهای تازه‌ای را در شکل‌گیری ارزش‌ها و هویت‌یابی پیش روی جوانان ما قرار داده است. به طوری که با استفاده از دوربین‌های دیجیتال ارتباط صوتی و تصویری کاملاً زنده برقرار می‌شود. روابط در این فضای مجازی امتداد روابط واقعی است که دختر و پسر تجربه می‌کنند اگرچه مرز بندی‌های جنسیتی در روابط مجازی ضعیف تر می‌شود اما واقعیت زیستی بویژه اجتماعی جنسیت در این روابط نیز خود را نشان می‌دهد.

در دوره‌ی مدرن از قرن نوزدهم به بعد تحولات عظیمی در شکل نهاد خانواده رخ داده است. با رایج شدن استفاده اینترنت در میان نسل جوان دایره‌ی ارتباطی افراد بسیار بالا رفته است، اینترنت هم به مانند دنیای واقعی بستر را برای آشنایی و ارتباط

۱۱. شامبیاتی، هوشنگ، حقوق کیفری اختصاصی، جلد ۳، تهران: انتشارات ژوبین، چاپ اول، ۱۳۷۶، ص ۵۴۴

۱۲. همان ص ۵۴۶

۱۳. نجفی توانا، علی، ناهنجاری و بزهکاری اطفال و نوجوانان، 1382، چاپ اول، تهران، انتشارات راه تربیت، ص ۳۱

افراد با یکدیگر آسان می کند مجازی بودن این دنیا خود مزیتی است انکار ناشدنی زیرا دو جنس مخالف در این فضا روابط خود را سامان می دهند و در این فضا تخلیه روانی می شوند.

ارکان تشکیل دهنده جرایم رایانه ای ضدعفت و اخلاق عمومی

هرزه نگاری

عناصر تشکیل دهنده این جرم را باید براساس مواد پراکنده ای که در ادامه به آنها خواهیم پرداخت یافت. لذا هر کدام از مواد که در قوانین مختلف وجود دارند و به طور جداگانه بررسی خواهد شد.^{۱۴}

عنصر قانونی

احکام قانونی هرزه نگاری، متعدد و پراکنده اند. درمقام تبیین متون قانونی مرتبط با هرزه نگاری، تحلیل دو مواد سند بین المللی ضروری است.

نخست ماده ۳۴ کنوانسیون حقوق کودک

ماده ۳۴ - کشورهای طرف کنوانسیون متقبل می شوند که از کودکان در برابر تمام اشکال سوء استفاده ها و استثمارهای جنسی حمایت کنند. بدین منظور، کشورهای فوق خصوصاً اقدامات ملی، دو و چند جانبه را در جهت جلوگیری از موارد زیر به عمل می آورند:

الف - تشویق و یا وارد نمودن کودکان برای درگیری در هر گونه فعالیتهای غیر قانونی جنسی.

ب - استفاده استثماری از کودکان در فاحشه گری و سایر اعمال غیر قانونی جنسی.

ج - استفاده استثماری از کودکان در اعمال و مطالب پرونوگرافیک.

شق "ج" از بند ۱ ماده ۳ پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک؛ که کشورهای عضو را به جرم انگاری هرزه نگاری کودک و سایر رفتارهای مرتبط با آن الزام نموده است. کشور ایران به هر دو سند پیوسته است. براین اساس حکم موضوع این مواد تکلیفی قانونی برای قانونگذار ایران محسوب می شود.

ماده ۳ (نفع کودک)

(۱) درانجام هر اقدامی که به نوعی به کودک مربوط میشود، چه در بخش عمومی، خصوصی، اداری، غیر اداری و یا هر بخش دیگری، رعایت نفع و تامین سلامت کودک بر سایر مسائل تقدم دارد.

(۲) حکومتهای عضو پیمان موظف اند با رعایت حقوق والدین و یا سرپرست، از کودکان حمایت نموده و اقدامات لازم حقوقی و قانونی را بعمل آورند.

(۳) حکومتهای عضو پیمان، اطمینان میدهند که ارگانها و نهادهای مسئول حمایت کودک، دارای استانداردهای تعیین شده مربوط به تعداد و تخصص نیروی شاغل و تکنیک موجود در موسسات هستند و به ویژه در زمینه ایمنی و بهداشت کنترل کافی وجود دارد.

مواد مربوط به تعیین عنوان مجرمانه و مجازات های مرتبط با هرزه نگاری در نظام حقوق کنونی ایران به شرح زیر است.

^{۱۴} عطارزاده، انصاری، ۱۳۹۹، ۳۹۶

- ماده ی ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ (ماده ۸۶۶ ق.م.ا سابق)
- ماده ۶۴۰ - اشخاص ذیل به حبس از سه ماه تا یک سال و جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش میلیون ریال و تا (۷۴) ضربه شلاق یا به یک یا دو مجازات مذکور محکوم خواهند شد:
- ۱ - هر کس نوشته یا طرح، گراور، نقاشی، تصاویر، مطبوعات، اعلانات، علائم، فیلم، نوار سینما و یا بطور کلی هر چیز که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید برای تجارت یا توزیع به نمایش و معرض انظار عمومی گذارد یا بسازد یا برای تجارت و توزیع نگاه دارد.
- ۲ - هر کس اشیاء مذکور را به منظور اهداف فوق شخصا یا به وسیله دیگری وارد یا صادر کند و یا به نحوی از انحاء متصدی یا واسطه تجارت و یا هر قسم معامله دیگر شود یا از کرایه دادن آن ها تحصیل مال نماید.
- ۳ - هر کس اشیاء فوق را به نحوی از انحاء منتشر نماید یا آنها را به معرض انظار عمومی بگذارد.
- ۴ - هر کس برای تشویق به معامله اشیاء مذکور در فوق و یا ترویج آن اشیاء به نحوی از انحاء اعلان و یا فاعل یکی از اعمال ممنوعه فوق و یا محل بدست آوردن آن را معرفی نماید.
- تبصره ۱ - مفاد این ماده شامل اشیائی نخواهد بود که با رعایت موازین شرعی و برای مقاصد علمی یا هر مصلحت حلال عقلائی دیگر تهیه یا خرید و فروش و مورد استفاده متعارف علمی قرار می گیرد.
- تبصره ۲ - اشیای مذکور ضبط و محو آثار می گردد و جهت استفاده لازم به دستگاه دولتی ذیربط تحویل خواهد شد. و مواد ۹۶۵ و ۹۶۶ این قانون (مواد ۷۴۲ و ۷۴۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۸۸/۳/۵)
- ماده ۷۴۲
- هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده محتویات مستهجن را منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد تجارت یا افساد تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهل میلیون (۴۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.
- تبصره ۱- ارتکاب اعمال فوق در خصوص محتویات مبتذل موجب محکومیت به حداقل یکی از مجازاتهای فوق می شود.
- محتویات و آثار مبتذل به آثاری اطلاق می گردد که دارای صحنه‌ها و صور قبیحه باشد.
- تبصره ۲- هرگاه محتویات مستهجن به کمتر از ده نفر ارسال شود، مرتکب به یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.
- تبصره ۳- چنانچه مرتکب اعمال مذکور در این ماده را حرفه خود قرار داده باشد یا به طور سازمان یافته مرتکب شود چنانچه مفسد فی الارض شناخته نشود، به حداکثر هر دو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.
- تبصره ۴- محتویات مستهجن به تصویر، صوت یا متن واقعی یا غیرواقعی یا متنی اطلاق می‌شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی یا آمیزش یا عمل جنسی انسان است.
- ماده ۷۴۳
- هرکس از طریق سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده مرتکب اعمال زیر شود، به ترتیب زیر مجازات خواهد شد:
- الف) چنانچه به منظور دستیابی افراد به محتویات مستهجن، آنها را تحریک، ترغیب، تهدید یا تطمیع کند یا فریب دهد یا شیوه دستیابی به آنها را تسهیل نموده یا آموزش دهد، به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

- ارتکاب این اعمال در خصوص محتویات مبتدل موجب جزای نقدی از دو میلیون (۲.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال است
- ب) چنانچه افراد را به ارتکاب جرائم منافی عفت یا استعمال مواد مخدر یا روان‌گردان یا خودکشی یا انحرافات جنسی یا اعمال خشونت‌آمیز تحریک یا ترغیب یا تهدید یا دعوت کرده یا فریب دهد یا شیوه ارتکاب یا استعمال آنها را تسهیل کند یا آموزش دهد، به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم می‌شود.
- تبصره - مفاد این ماده و ماده (۱۴) شامل آن دسته از محتویاتی نخواهد شد که برای مقاصد علمی یا هر مصلحت عقلایی دیگر تهیه یا تولید یا نگهداری یا ارائه یا توزیع یا انتشار یا معامله می‌شود.
- مواد ۳، ۵، ۸ و ۱۰ قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌نمایند، مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۱۶
- ماده ۳- عوامل تولید، توزیع، تکثیر و دارندگان آثار سمعی و بصری غیرمجاز اعم از این که مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی داشته و یا بدون مجوز باشند با توجه به محتوای اثر حسب مورد علاوه بر ابطال مجوز به یکی از مجازاتهای مشروحه ذیل محکوم خواهند شد:
- الف- عوامل اصلی تکثیر و توزیع عمده آثار سمعی و بصری مستهجن در مرتبه اول به یک تا سه سال حبس و ضبط تجهیزات مربوطه و یکصد میلیون (۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جریمه نقدی و محرومیت اجتماعی به مدت هفت سال و در صورت تکرار به دو تا پنج سال حبس و ضبط تجهیزات مربوطه و دویست میلیون (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و محرومیت اجتماعی به مدت ده سال محکوم می‌شوند. چنانچه عوامل فوق‌الذکر یا افراد زیر از مصادیق مفسد فی الارض شناخته شوند، به مجازات آن محکوم می‌گردند.
- ۱- تولید کنندگان آثار مستهجن با عنف و اکراه
- ۲- تولید کنندگان آثار مستهجن برای سوءاستفاده جنسی از دیگران
- ۳- عوامل اصلی در تولید آثار مستهجن
- تبصره ۱- عوامل اصلی تولید آثار سمعی و بصری عبارت هستند از تهیه‌کننده (سرمایه‌گذار)، کارگردان، فیلمبردار، بازیگران نقش‌های اصلی.
- تبصره ۲- تعداد نوار یا لوح فشرده و مانند آن بیش از «ده نسخه» به عنوان «عمده» تلقی می‌گردد.
- تبصره ۳- سایر عوامل تولید، تکثیر و توزیع موضوع بند «الف» چنانچه از مصادیق افساد فی الارض نباشند به مجازات شلاق از سی هفتاد و چهار ضربه و جزای نقدی از ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پنجاه میلیون (۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و محرومیت اجتماعی از دو تا پنج سال محکوم می‌شوند.
- تبصره ۴- تکثیر و توزیع کنندگان آثار سمعی و بصری کمتر از ده نسخه حسب مورد به جریمه نقدی از یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) تا ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم خواهند شد.
- تبصره ۵- آثار سمعی و بصری «مستهجن» به آثاری گفته می‌شود که محتوای آنها نمایش برهنگی زن و مرد و یا اندام تناسلی و یا نمایش آمیزش جنسی باشد.

تبصره ۶- چنانچه تولید، تکثیر، توزیع و یا داشتن آثار مستهجن از مصادیق افساد فی الارض نباشد مجازات مفسد فی الارض ندارد.

ب- تهیه و توزیع و تکثیرکنندگان نوارها و دیسکتهای و لوحهای فشرده شو و نمایشهای مبتذل چنانچه از مصادیق افساد فی الارض نباشند در مرتبه اول به سه ماه تا یک سال حبس و یا دومیلیون (۲.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و در مرتبه دوم به تحمل یک سال تا سه سال حبس و یا پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سی میلیون (۳۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و در صورت تکرار به سه تا ده سال حبس و یا ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پنجاه میلیون (۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و ضبط کلیه تجهیزات مربوطه بنابه مراتب به عنوان تعزیر محکوم می‌شوند.

تبصره ۱- آثار سمعی و بصری «مبتذل» به آثاری اطلاق می‌گردد که دارای صحنه‌ها و صور قبیحه بوده و مضمون مخالف شریعت و اخلاق اسلامی را تبلیغ و نتیجه‌گیری کند.

تبصره ۲- دارندگان نوارها و دیسکتهای و لوحهای فشرده مستهجن و مبتذل موضوع این قانون به جزای نقدی از پانصد هزار (۵۰۰.۰۰۰) ریال تا پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال و نیز ضبط تجهیزات محکوم می‌شوند و نوارها و دیسکتهای و لوحهای فشرده مکشوفه امحاء می‌گردد.

تبصره ۳- استفاده از صغار برای نگهداری، نمایش، عرضه، فروش و تکثیر نوارها و لوحهای فشرده غیرمجاز موضوع این قانون موجب اعمال حداکثر مجازاتهای مقرر برای عامل خواهد بود.

ج - عوامل تهیه، تکثیر و توزیع نوارها و لوحهای فشرده سمعی و بصری که برابر قانون باید دارای پروانه و مجوز عرضه و فروش باشند در صورت نداشتن پروانه نمایش و مجوز عرضه و فروش ولو آنکه فاقد صحنه‌های مستهجن و مبتذل باشد، به دو میلیون (۲.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و در صورت تکرار به پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پنجاه میلیون (۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جزای نقدی و ضبط کلیه تجهیزات مربوط به عنوان تعزیر محکوم می‌شوند.

ماده ۵- مرتکبان جرائم زیر به دو تا پنج سال حبس و ده سال محرومیت از حقوق اجتماعی و هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم می‌شوند:

الف- وسیله تهدید قرارداد ان آثار مستهجن به منظور سوءاستفاده جنسی، اخاذی، جلوگیری از احقاق حق یا هر منظور نامشروع و غیرقانونی دیگر.

ب - تهیه فیلم یا عکس از محلهایی که اختصاصی بانوان بوده و آنها فاقد پوشش مناسب می‌باشند مانند حمامها و استخرها و یا تکثیر و توزیع آن.

ج- تهیه مخفیانه فیلم یا عکس مبتذل از مراسم خانوادگی و اختصاصی دیگران و تکثیر و توزیع آن.

ماده ۸- مأموران صلاحیتدار و ضابطان دادگستری، مدیران، کارکنان بخشهای دولتی، عمومی، خصوصی و قضائی که بنابر اقتضاء شغلی آثار مستهجن در اختیار آنها قرار می‌گیرد، چنانچه با سوء نیت یا برای استفاده مالی مبادرت به انتشار آنها نموده و از مصادیق مفسد فی الارض نباشند، به دو تا پنج سال حبس و ده سال محرومیت از حقوق اجتماعی و هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم می‌شوند. در صورتی که موارد یادشده در اثر سهل‌انگاری افشاء گردد، مسامحه کننده به مجازات تا یک سال حبس و مجازات نقدی از ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال محکوم می‌شود.

ماده ۱۰- انتشار آثار مستهجن و مبتذل از طریق ارتباطات الکترونیکی و سایتهای کامپیوتری یا وسیله و تکنیک مشابه دیگر از مصادیق تکثیر و انتشار محسوب و مرتکب حسب مورد به مجازات مقرر در این قانون محکوم می‌شود.

- ماده ۲۸ قانون مطبوعات، مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲
- مقررات و ضوابط شبکه های اطلاع رسانی رایانه ای مصوب ۱۳۸۰، شورای عالی انقلاب فرهنگی.^{۱۵}
- علاوه بر اینها مواد دوم و سوم قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۷۳، به طور ضمنی به حمایت از کودکان در برابر محتویات هرزه نگاری پرداخته است. به استناد ماده دوم این قانون: "هر نوع اذیت و آزار کودکان که موجب شود به آنان آسیب جسمی یا روانی و اخلاقی وارد شده و سلامت جسم یا روان آنها را به مخاطره اندازد، ممنوع است."
- همان گونه که پیش از این بیان شد، در ادبیات تقنینی ایران و از جمله قوانینی که در این نوشتار بدان ها اشاره می شود، اصطلاح "هرزه نگاری" به کار نرفته است، اما در چند متن قانونی مورد حکم قرار گرفته و با عباراتی چون «منافی عفت عمومی»، «جریحه دار کردن عفت و اخلاق عمومی»، «مبتذل» یا «مستهجن» به این مفهوم اشاره شده است. در میان این اصطلاحات نیز قانونگذار بر تفکیک میان دو واژه «مبتذل» و «مستهجن»، تأکیدی ویژه داشته است؛ آن گونه که از میان تمامی این عبارات، صرفاً همین دو اصطلاح دارای تعریف قانونی هستند.^{۱۶}
- مواردی که مطرح شد، درباره هرزه نگاری در فضای فیزیکی بود. تاپیش از تصویب قانون جرایم رایانه ای، قوانین مذکور می توانست هرزه نگاری رایانه ای را تا حدی پوشش دهد، ولی خوشبختانه قانون جرایم رایانه ای در سال ۱۳۸۸ تصویب شد. و ماده ۱۴ این قانون تحت عنوان جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی بدون ذکر عنوان، هرزه نگاری رایانه ای اختصاص یافت که به شرح ذیل است:
- به موجب ماده ۱۴ این قانون: «هرکس به وسیله سیستم های رایانه ای یا مخابراتی یا حامل های داده محتویات مستهجن را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.
- تبصره ۱ - ارتکاب اعمال فوق در خصوص محتویات مبتذل موجب محکومیت به حداقل یکی از مجازات های فوق می شود. محتویات و آثار مبتذل به آثاری اطلاق می گردد که دارای صحنه ها و صور قبیحه باشد.
- تبصره ۲ - هرگاه محتویات مستهجن به کمتر از ده نفر ارسال شود، مرتکب به یک تا پنج میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.
- تبصره ۳ - چنانچه مرتکب اعمال مذکور در این ماده را حرفه خود قرار داده باشد یا بطور سازمان یافته مرتکب شود چنانچه مفسد فی الارض شناخته نشود، به حداکثر هر دو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.
- تبصره ۴ - محتویات مستهجن به تصویر، صوت یا متن واقعی یا غیرواقعی اطلاق می شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی یا آمیزش یا عمل جنسی انسان است.
- در حال حاضر، این ماده عنصر قانونی هرزه نگاری رایانه ای است و بررسی عنصرمادی و روانی بر مبنای این ماده خواهد بود. گفتنی است قانون جرایم رایانه ای، هرزه نگاری را به طور مطلق آورده است و تفاوتی از لحاظ مجازات میان هرزه نگاری بزرگسالان و کودکان قائل نشده است؛ این در حالی است که پیش نویس قانون در مواد ۱۵ و ۱۶، هرزه نگاری کودکان و بزرگسالان را از هم تفکیک کرده بود؛ همچنین قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت های غیرمجاز

^{۱۵} . حبیب زاده، محمد جعفر، رحمانیان، حامد، هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران، زمستان ۱۳۹۰، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۷۶، ص ۹۷

^{۱۶} همان، ص ۹۲

می‌کنند(مصوب ۱۳۷۲/۱۱/۲۴ و اصلاحیه ۱۳۸۶/۱۰/۱۹) در بند "ب" تبصره ۳ ماده ۳^{۱۷} در مورد هرزه نگاری کودکان شدت عمل بیشتری به خرج داده است.^{۱۸}

عنصر مادی

ببررسی قوانین فوق‌الذکر این مطلب مشخص می‌شود که اصولاً جرم هرزه نگاری با فعل محقق می‌شود. اما شاید بتوان یک مورد ترک فعل را به عنوان رکن مادی جرم هرزه نگاری لحاظ کرد آن هم اینکه براساس ماده ۲۱ قانون جرایم رایانه‌ای، ارائه دهندگان خدمات دسترسی اینترنتی مکلف به فیلترکردن محتوای مجرمانه رایانه‌ای باتوجه به فهرست ابلاغی از سوی کارگروه ویژه مصادیق مجرمانه هستند، لذا در صورت ترک فعل عمدی با مجازات انحلال روبرو می‌شوند. در اینجا ممکن است بتوان این عمد در فیلترکردن (ترک فعل محسوب می‌شود) را نوعی ترویج موارد مستهجن و ممنوعه موضوع هرزه نگاری دانست.^{۱۹} عنصر جرایم یا به صورت فعل محقق می‌شود یا به صورت ترک فعل و یا فعل ناشی از ترک فعل. باتوجه به ماده ۱۴ قانون جرایم رایانه‌ای، عنصر مادی از طریق افعال، انتشار، توزیع، تولید، معامله، ارسال، ذخیره نمودن تحقق می‌یابد و شرایطی که قانون برای تحقق جرم لازم دانسته است اینکه آنچه مورد انتشار، توزیع و ... قرار می‌گیرد؛ مستهجن باشد. و این افعال توسط سیستم‌های رایانه‌ای و مخابراتی انجام گرفته باشد.^{۲۰}

رفتار مجرمانه:

رفتار مجرمانه در این جرم طبق ماده فوق‌الذکر عبارت است از: تولید کردن، ارسال، منتشر کردن، معامله کردن و یا تولید یا ذخیره یا نگهداری کردن به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت و محتویات مستهجن از طریق سیستم رایانه‌ای.

(۱) تولید کردن به معنای ساختن و ایجاد کردن محتویات مستهجن از طریق سیستم رایانه‌ای می‌باشد، اعم از اینکه به شکل واقعی یا به شکل فیلم برداری شود مانند جایی که از یک آمیزش جنسی از رهگذر مونتاز کردن تصاویر واقعی، در محیط سایبر، آمیزش جنسی دو نفر را نشان دهند. و غیرواقعی، مثل اینکه از طریق نقاشی یا تصاویرغیرواقعی باشد.

تولید کردن سی‌دی و نرم‌افزارها با محتویات هرزه و مستهجن هر چند در این قانون نیامده است، در قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌نمایند و نیز ماده ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی بیان شده است و هرزه نگاری بزرگسالان از این طریق نیز قابل مجازات است.

(۲) منتشر کردن به معنای انتشار دادن محتویات هرزه می‌باشد. گاهی این عمل در محیط سایبر انجام می‌شود و غالباً به این شکل صورت می‌گیرد که محتویات هرزه روی سایت به صورت روی خط^{۲۱} گذاشته شود و یا ممکن است محتویات هرزه به پست الکترونیک اشخاص فرستاده شود. گاهی هم این عمل در محیط واقعی و در مورد نرم‌افزارها انجام می‌شود. انتشار در اینجا غالباً به معنای توزیع است.

^{۱۷} تبصره ۳: استفاده از صغار برای نگهداری، نمایش، عرضه، فروش و تکثیر نوارهای غیر مجاز موضوع این قانون موجب اعمال حداکثر مجازاتهای مقرر برای عامل خواهد بود.

^{۱۸} همان، ص ۱۱۴

^{۱۹} عطارزادع، انصاری، ۱۳۹۹، ۴۰۱

^{۲۰} قدسی، مجتهد سلیمانی، پیشین

^{۲۱} Online

۳) توزیع یعنی پراکندن و با انتشار در برخی موارد، به یک معنی به کار می رود، ولی اصولاً کاربرد توزیع در مواردی است که عمل نشر یک عملیات هدفدار و مستمر برای توزیع کننده باشد؛ مثل اینکه شخص از راه اینترنت محتویات مستهجن و مبتذل را به افراد ارسال و یا پخش کند یا از راه پیامک به موبایل افراد بفرستد، ولی در انتشار، صرف ارائه و نمایش حتی یک بار در فضای مجازی کافی است.^{۲۲}

۴) مورد معامله قرار دادن بدین معناست که محتویات مستهجن در محیط سایبر مورد هر نوع معامله اعم از بیع، اجاره و... قرار بگیرد. نکته قابل توجه اینکه طبق ماده ۱۴ قانون مجازات جرایم رایانه ای، معامله باید در محیط سایبر انجام گیرد، وگرنه عرضه برای معامله مشمول این قسمت از ماده نمی شود. همچنین ممکن است معامله در سطح ملی انجام شود و یا در سطح بین المللی و فراملی انجام گیرد که غالباً هم فراملی می باشد.

همچنین عرضه و مورد معامله قرار دادن سی دی ها و نرم افزارهای مستهجن منطبق با قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی - بصری فعالیت‌های غیرمجاز می کنند و قانون مجازات اسلامی می باشد.

۵) ذخیره: در لغت به معنی انباشتن است که در اینجا به مفهوم ذخیره کردن محتویات مستهجن یا مبتذل با سیستم های رایانه ای است.

۶) به معنی نگه داشتن محتویات مستهجن در فضای مجازی است؛ مثل نگه داشتن آنها در پست الکترونیک، به شرط اینکه به قصد تجارت یا افساد باشد.^{۲۳}

موضوع جرم:

موضوع جرم عبارت از محتویات مستهجن و هرزه می باشد. مضمون محتویات مستهجن طبق تبصره ماده ۱۴ قانون مجازات جرایم رایانه ای، به موارد زیر محدود شده است: برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی یا آمیزش یا عمل جنسی انسان است.

وسیله ارتکاب جرم:

جرایم موضوع ماده ۱۴، جرایم رایانه ای و سایبری است که از طریق رایانه ارتکاب می یابد و علاوه بر خود رایانه، نرم افزارهای رایانه ای نیز می تواند به عنوان وسیله ارتکاب جرم موضوع هرزه نگاری قرار بگیرد.

نتیجه مجرمانه:

کلیه مصادیق جرم هرزه نگاری از جمله در دسته جرایم مطلق قرار دارند و در تحقق آن نیل به نتیجه خاص مورد توجه نمی باشد و ضرورتی ندارد حتماً افرادی به این محتویات دست یابند. به عنوان مثال، صرف بارگذاری تصاویر مستهجن در وبلاگ شخصی برای تحقق جرم انتشار آثار مستهجن کفایت می کند و نیاز نیست این تصاویر توسط یک کاربر دریافت و یا مشاهده شود.^{۲۴}

^{۲۲} بای، پورقهرمانی، پیشین، ص ۱۱۶

^{۲۳} همان، ص ۱۱۶

^{۲۴} نگهی، مرجان، مقابله با هرزه نگاری کودکان، بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری ایران، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۲، سال سوم، ص ۱۵۵

عنصر معنوی

در بحث عنصر روانی، پنج موضوع بررسی می شود که عبارتند از :

- ۱) علم به حکم (که در تمام جرایم مفروض است).
 - ۲) علم به موضوع (یعنی مرتکب بداند عملی که انجام می دهد جرم است و علم به موضوع نیاز به احراز دارد).
 - ۳) سوء نیت عام (سوء نیت عام قصد انجام فعل یا ترک فعل است و در واقع قصد انجام عنصرمادی جرم است).
 - ۴) سوء نیت خاص (قصد رسیدن به نتیجه است و بر اساس قصد رسیدن به نتیجه خاص، جرم به مطلق و مقید تقسیم می شود).
 - ۵) انگیزه (یا داعی که ذوق یا احساس درونی مرتکب است و مرتکب را به سوی ارتکاب جرم سوق می دهد. عموماً انگیزه در تحقق جرم تاثیری ندارد فقط ممکن است در شرایط خاص، در میزان مجازات تاثیر داشته باشد).^{۲۵}
- در حقوق جزا اصل بر عمدی بودن جرایم است. در مورد عنصر معنوی جرم هرزه نگاری باید بیان کرد که عمد، در انتشار، توزیع، تولید، معامله و ... محتویات مستهجن و مبتذل می باشد و در مورد نگهداری و ذخیره نمودن علاوه بر عمد در نگهداری و ذخیره سازی، قصد ارسال، انتشار و یا عنصر معنوی این جرم عمد، در تحریک، ترغیب، تطمیع، فریب، آموزش، تسهیل دستیابی به محتویات مستهجن و مبتذل از طریق سامانه های رایانه ای و مخابراتی یا حامل های داده است .
- به طور خلاصه می توان گفت این دسته جرایم به دو دسته جرایم عمدی و جرایم مطلق تقسیم می شود، که در جرایم مطلق نیازی به قصد نتیجه نیست و قصد و عمد مرتکب در ارتکاب رفتار مجرمانه کفایت می کند.

قوادی

عنصر قانونی

در قانون مجازات عمومی سابق ۱۳۷۰ لفظ "قواد" و "قوادی" به طور مشخص در قانون تعریف نشده بود تنها ماده ۲۱۱ آن قانون اختصاص به جرم " ترویج فحشا" یافته بود . در این ماده آمده بود:

« اشخاص ذیل به به دو سال تا چهار سال حبس مجرماً محکوم می شوند:

۱. کسی که عادتاً جوان کمتر از ۱۸ سال تمام را اعم از ذکور و اناث به فساد اخلاق و یا شهوترانی تشویق کند و یا فساد اخلاق و یا شهوترانی آنها را تسهیل نماید؛
۲. کسی که عادتاً دیگری را اعم از ذکور و اناث به منافیات عفت وادارد یا وسایل ارتکاب را برای آنها فراهم سازد؛

۳. قواد و یا کسی که فاحشه خانه ای دایر و یا اداره کند و یا زنی را برای شهوترانی غیر اجیر کند؛
۴. کسی که جوان کمتر از ۱۸ سال تمام را برای شهوترانی غیر ببرد و یا او را واداره رفتن کند و یا او را برای این مقصود اجیر کند اگر مرتکب یکی از جرمهای فوق شوهر یا پدر یا مادر یا قیم ... باشد به دو سال تا چهار سال حبس مجرماً محکوم خواهد شد. همین حکم در موردی نیز مقرر است که مرتکب متوسل به عنف یا تهدید شده باشد و یا شخصی که در مورد او جرم واقع شده است سابقه فحشاء اخلاقی نداشته باشد...»^{۲۶} اما مقنن در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ با تاسی از تعاریف فقها،

^{۲۵}. قدسی، مجتهد سلیمانی، پیشین

^{۲۶}. شامبیاتی، هوشنگ، حقوق کیفری اختصاصی، ۱۳۸۹، ج سوم، تهران، انتشارات مجد، ص ۵۶۷

ذیل ماده ۱۳۵ قوادی را به «جمع و مرتبط کردن دو نفر یا بیشتر برای زنا یا لواط» تعریف نموده است همچنین قانون گذار در قانون جدید مصوب ۱۳۹۲، ذیل ماده ۲۴۲ در تعریف این جرم از عبارت " به هم رساندن " بهره برده است. گویا مقصود قانونگذار از عبارت اخیر همان معنای ماخوذ در قانون سابق بوده است.^{۲۷}

همچنین بموجب ماده ۶۳۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ که این ماده عینا در ماده ۸۶۵ قانون مجازات مصوب ۱۳۹۲ آمده است: افراد زیر به حبس از یک تا ده سال محکوم می شوند و در مورد بند «الف» علاوه بر مجازات مقرر، محل مربوطه بطور موقت با نظر دادگاه بسته خواهد شد:

الف - کسی که مرکز فساد و یا فحشاء دایر یا اداره کند .

ب - کسی که مردم را به فساد یا فحشاء تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید .

تبصره- هرگاه بر عمل فوق عنوان قوادی صدق نماید علاوه بر مجازات مذکور به حد قوادی نیز محکوم می شود. «

عنصر مادی

آنچه از مفهوم ماده ۸۶۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ (ماده ۶۳۹ ق.م.ا. مصوب ۱۳۷۰) برمی آید این است که قانونگذار عناوین متعددی را برای ترویج جرم فحشاء پیش بینی نموده است که عبارتند از:

۱. دایر کردن مرکز فساد با فحشاء

۲. اداره کردن مرکز فساد یا فحشاء

۳. تشویق مردم به فساد یا فحشاء و یا فراهم آوردن موجبات آن

۴. مرتبط کردن دو نفر جهت انجام اعمال منافی عفت.^{۲۸}

تاسیس و دایر کردن مراکز فساد و فحشاء که امروزه در دنیا، در قالب تجارت صورت می گیرد، یکی از سودآورترین درآمدهای غیر قانونی است. دایر کردن در این جرم معنایی اعم از تاسیس و اداره دارد. مرکز فساد و فحشاء محلی است که فساد و فحشاء در آن صورت می گیرد. بنابراین شامل محلی که مقدمات فساد و فحشاء صورت می گیرد، نمی شود.

فساد بر «هر عمل خلاف قانون» اطلاق می شود و فحشاء به کار زشت و عمل زنا اطلاق می شود. در اصطلاح فساد و فحشاء در مواردی بر یک معنا بکار رفته است. اما با توجه به این که در ماده ۸۶۵ ق.م.ا. بین فساد و فحشاء حرف اضافه «و یا» فاصل شده است، باید آن دو را در این جرم متفاوت دانست. بنابراین فساد مفهومی جدای از فحشاء دارد. در حقیقت می توان فحشاء را به معنای زنا دانسته و فساد را بر سایر اعمال ضد عفت و اخلاق حسنه مانند لواط، مساحقه، تفخیز، نمایش و فروش و... مطالب مستهجن دانست. شاهد بر این امر، ذکر ماده ۸۶۵ در فصل جرایم ضد عفت و اخلاق عمومی است. در نهایت باید گفت فساد و فحشاء منصرف به مفاصد اخلاقی است و تشخیص آن بر عهده دادگاه است.^{۲۹}

عنصر مادی این جرم، دایر کردن یا اداره کردن مرکز فساد و فحشاء و تشویق مردم به فساد و فحشاء یا فراهم کردن موجبات آن است. دایر نمودن از جمله جرایم به عادت است و تکرار به آن خصیصه مجرمانه می دهد یعنی چنین محلی می بایست آن قدر به امر فساد اختصاص یافته باشد که بتوان گفت آن مرکز را به منظور چنین امری تاسیس نموده اند.

^{۲۷}. محسنی دهکانی، بداعی، پیشین، ص ۱۴۶

^{۲۸}. شامبیاتی، پیشین، ص ۷۵۲

^{۲۹}. زراعت، عباس، قانون مجازات اسلامی در نظم کنونی، ۱۳۸۰، تهران، نشر ققنوس، ص ۴۸۰

بنابراین به صرف تاسیس نمودن بدون وقوع فساد در اینگونه اماکن جرمی واقع نشده است. البته لزومی ندارد که مرکز مورد نظر صرفاً مختص به امر فساد و فحشاء باشد. به نظر می‌رسد جرم مذکور در قسمت «الف» این ماده از نظر عنصر مادی، مقید به تحقق نتیجه است یعنی دایر کردن و اداره کردن مرکز فساد یا فحشاء در صورتی محقق می‌شود که منجر به فساد و فحشاء گردد.

در تبصره ماده ۸۶۵ تأکید بر این شده که اگر جرم ترویج فساد و فحشا منجر به عمل قوادی شود در این حالت عمل ارتكابی از تعدد جرم محسوب می‌شود و از این حیث شخص به دو مجازات جداگانه محکوم می‌شود. در این رابطه جرم قوادی در واقع با انجام فعل مثبت مادی خارجی تحقق پیدا می‌کند چرا که مقنن در ماده ۲۴۲ گفته است به هم رساندن دو یا چند نفر برای زنا یا لواط.

حال این سوال مطرح می‌شود که آیا رفتار مجرمانه فاعل به صورت عمل مطلق باید باشد یا این که به صورت مقید واقع شود. به عبارت دیگر صرف عمل ارتباط بین دو نفر یا بیشتر جهت تحقق جرم کافی است یا این که حتماً می‌بایست عمل منجر به زنا یا لواط شود؟

در این زمینه اداره حقوقی قوه قضاییه معتقد است^{۳۰} که: "با توجه به تعریفی که در ماده ۱۶۵ قانون حدود و قصاص سابق (ماده ۲۴۲ مصوب ۱۳۹۲) از قوادی به عمل آمده بزه مذکور به محض جمع و مرتبط کردن دو نفر یا بیشتر برای زنا یا لواط قانوناً محقق می‌شود. بنابراین عدم تحقق زنا یا لواط به علل یا جهاتی که خارج از اراده متهم به قوادی بوده و نیز کیفیت عمل ارتكابی یعنی جمع بین دو نفر به عنف و اکراه یا بدون عنف و اکراه تأثیری در ثبوت جرم قوادی و تعیین کیفر برای آن نخواهد داشت. البته در مورد جمع کردن بین دونفر به عنف و اکراه چنانچه عمل متهم مشمول عنوان جزایی دیگر باشد از قبیل تشدید مجازات دارندگان متخلف و غیره به آن اتهام تحت تعقیب قرار خواهد گرفت و گرنه مشمول عنوان قوادی خواهد بود." با امعان نظر به مقررات ماده ۲۴۲ ق.م.ا. چنین برمی‌آید که جرم قوادی از جرایم به عادت است نه ساده زیرا یکی از شرایط آن بهره بردن مالی است یعنی شخص به قصد تأمین زندگی و ایجاد کسب و درآمد قوادی را شغل خود قرار می‌دهد و اگر شخصی تبرعاً و مجاناً رابط بین دو نفر جهت انجام جرم زنا یا لواط قرار گیرد به او نمی‌توان اطلاق "قواد" نمود، هرچند که این عمل گناه محسوب خواهد شد. ضمناً در اداره یا دایر کردن مراکز فساد و فحشا و یا تشویق مردم به فساد و فحشا صور مختلف قوادی ممکن است ظاهر شود.^{۳۱}

عنصر معنوی

در عمل ترویج فساد و فحشا و همچنین جرم قوادی بایستی شخص مرتکب علاوه بر این که می‌داند عمل ارتكابی جرم و مستوجب مجازات است بلکه باید علم به حرمت عمل هم داشته باشد و در واقع علم به موضوع و علم به حرمت عمل از عناصر تشکیل دهنده رکن معنوی جرم می‌باشد.

منتهی نکته ای که ذکر آن ضروری است این است که در احراز سوء نیت می‌بایستی بین جرم اداره کردن و دایرکردن و تشویق مردم به فساد و فحشا با جرم قوادی فائل به تفکیک شد بدین نحو که در جرایم اول دادگاه موظف است علاوه بر احراز

^{۳۰} نظریه اداره حقوقی شماره ۷/۱۰۷۳ مورخ ۱۶/۲/۱۳۶۵

^{۳۱} شامبیاتی، پیشین، ص ۷۵۴

سوء نیت عام، سوء نیت خاص متهم را نیز ثابت کند چرا که اداره کردن و دایرکننده مرکز فساد و فحشا به تنهایی کافی نیست و حتما می بایستی حول نتیجه که همانا ترویج فساد و فحشا در بین اقشار جامعه است مورد نظر و هدف خاص مرتکب باشد. اما در جرم قوادی صرف سوء نیت عام یعنی رابط شدن بین دو نفر یا بیشتر برای عمل فحشا کافی است اعم از اینکه منجر به حصول نتیجه بشود یا نشود و حصول نتیجه زنا یا لواط شرط تحقق جرم نیست.^{۳۲}

روابط نامشروع

عنصر قانونی

همچنان که ذکر شد، در قوانین جزایی ایران از رابطه نامشروع تعریفی ارائه نشده و فقط قانون مجازات اسلامی در ماده ۶۳۷ قانون مجازات اسلامی ۳۳ به این مورد اشاره کرده است. از مفاد این ماده استفاده می شود که روابط نامشروع عبارت است از: «هر گونه ارتباط دوطرفه میان زن و مرد نامحرم به قصد التذاذ جنسی و بدون هرگونه تماس جنسی» جرم عمل منافی عفت غیر از زنا را می توان این گونه تعریف کرد: «هر گونه تماس جسمی و فیزیکی مرد و زن نامحرم به قصد التذاذ جنسی به جز موافقه».^{۳۴}

اداره حقوقی قوه قضاییه در نظریات متعدد خود در خصوص این ماده، رابطه نامشروع و عمل منافی عفت را از هم جدا نمی داند. به عنوان مثال، در نظریه شماره ۷/۳۸۸۰ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۹ آورده است: «رابطه نامشروع در قانون تعریف نشده، معهدا همانطور که از تعریف آن برمی آید، عمل دوجانبه، یعنی توافق زن و مرد اجنبی بر نوعی از روابط جنسی ناقص غیر از زنا و امثال آن است؛ بنابراین صرف مکالمه تلفنی، قدم زدن در پارک، مکاتبه و ... رابطه نامشروع به معنی یاد شده به شمار نمی آید». این اداره در نظریه شماره ۷/۳۶۲۴ مورخ ۱۳۸۴/۶/۶ نیز آورده است: «در تعریف جرائم منافی عفت می توان گفت جرائمی است که ناشی از روابط نامشروع و خارج از علقه زوجیت زن و مرد و برحسب عرف و احساسات جامعه، قبیح بوده، یا اعمالی است که شرع مقدس ممنوع کرده و منافی عفت یا اخلاق عمومی جامعه است که از مصادیق آن روابط نامشروع زن و مرد یا تظاهر به فسق در انظار عمومی است».^{۳۵}

برخی نویسندگان نیز مقصود از منافی عفت مذکور در ماده را جرائمی چون زنا، لواط، مساحقه، رابطه نامشروع و مانند آن دانسته اند.^{۳۶} در این نظریات، رابطه نامشروع و عمل منافی عفت معادل هم فرض شده است؛ در حالی که به نظر برخی، وجود عبارت «یا» در ماده و بین دو عبارت «رابطه نامشروع» و «عمل منافی عفت»، بیانگر این است که قانونگذار این دو را جدای از هم دانسته است. هرگاه قاضی در برخورد با مصداق، عملی را منافی عفت تشخیص دهد، فارغ از اینکه چه عنوانی به آن بدهد، باید آن را مشمول ماده بداند. مصادیق منافی عفت را نیز می توان با توجه به تمثیل های مذکور در تبصره (تقبیل و مضاجعه) تشخیص داد؛ به عبارت دیگر، هرگونه رفتار جنسی نامشروع مرتکب یا مرتکبان که حد اعلائی آن زنا است را می توان جرم منافی عفت نامید.

^{۳۲} . همان، ص ۵۷۶

^{۳۳} . ماده ۶۳۷ مقرر می دارد: «هر گاه زن و مردی که بین آنها علقه زوجیت نباشد، مرتکب روابط نامشروع ی عمل منافی عفت غیر از زنا از قبیل تقبیل یا مضاجعه شوند، به شلاق تا نود و نه ضربه محکوم خواهند شد و اگر عمل با عنف و اکراه باشد فقط اکراه کننده تعزیر می شود.»

^{۳۴} . بای، حسینعلی و بابک پورقهرمانی، منبع پیشین، ص ۳۸۸.

^{۳۵} . ایرانی ارباطی، بابک، ۱۳۸۶، مجموعه نظریه های مشورتی جزایی، جلد اول، تهران، انتشارات مجد، چاپ دوم، ص ۲۸۰.

^{۳۶} . زراعت، عباس و مهاجری، علی، آیین دادرسی کیفری، جلد اول، تهران، انتشارات فکرسازان، چاپ سوم، ص ۱۷۵ و ص ۱۶۹.

در واقع تمثیلهای مذکور در ماده، مؤید آن است که رابطه باید عرفاً نوعی رابطه یا رفتار جنسی باشد، در حالی که صرف ارتباط تلفنی و دوستانه لزوماً چنین رفتاری نیست. ۳۷ جرم رابطه نامشروع جزء جرائم مستمر می باشد زیرا مصادیق این جرم، افعالی است که در طول زمان استمرار و ادامه دارد و مبین قصد مجرمانه مستمر می باشد همانند مسافرت رفتن، نامه نگاری کردن، اما جرم عمل منافی عفت غیر از زنا جزء جرائم آنی است و مصادیق آن در یک لحظه صورت می گیرد و به محض هر گونه تماس جسمی همراه با سوءنیت به جز مقاربت و مواقعه میان زن و مرد که رابطه علقه زوجیت بینشان نیست جرم تحقق یافته است. همچنین جرم رابطه نامشروع، جرم دوطرفه است و اکراه در این جرم، جایگاهی ندارد و تا زمانی که طرفین رضایت نداشته باشند این جرم محقق نمی شود اما جرم منافی عفت غیر از زنا هم می تواند دوطرفه باشد و هم یکطرفه؛ یعنی، هم می تواند با رضایت دو طرف تحقق پیدا کند و هم با اکراه از سوی یک طرف. از مصادیق رابطه نامشروع در فضای سایبری، ردوبدل کردن عکس و یا گفتگوی همزمان و ارتباط به صورت ویدئو کنفرانس صوتی و تصویری از طریق اینترنت می تواند باشد و نکته حائز اهمیت این است که حتماً در رابطه نامشروع قصد التذاذ سوءنیت و بهره برداری جنسی باید احراز گردد.

عنصر مادی

عنصر مادی این جرم مشتمل بر رفتار مجرمانه مرتکب جرم، موضوع جرم و شرایط و اوضاع و احوال لازم برای تحقق جرم است. عنصر مادی جرم مذکور از نوع فعل مثبت بوده و شامل هر نوع عملی است که منافی عفت عمومی تلقی گردد و صرف تنها بودن زن و مرد در پارک یا در ماشین و نشستن دو نامحرم و یا قدم زدن ایشان نمی تواند عنصر مادی جرم رابطه نامشروع تلقی گردد.

فعل مثبت

بر اساس ماده ۶۳۷ قانون مجازات اسلامی رفتار مجرمانه این جرم یکی از افعال مثبت مادی لمسی چون «تقبیل و مضاجعه و غیره» می باشد که تقبیل در لغت به معنی بوسیدن زن و مرد می باشد. مضاجعه به معنی همبستر شدن زن و مرد می باشد.

رفتار مجرمانه

مصادیق و موارد ذکر شده در ماده ۶۳۷ جنبه تمثیلی دارند نه حصری. رفتار مجرمانه باید به صورت فعل مادی مثبت صورت پذیرد و با ترک فعل محقق نمی شود.

شرایط و اوضاع و احوال لازم برای تحقق جرم:

وجود رابطه بین زن و مرد: اولین شرط تحقق این جرم ارتباط فی مابین یک زن و مرد نامحرم است، بنابراین عنوان روابط نامشروع به دو هم جنس اطلاق نمی شود. بنابراین، قانون گذار روابط نامشروع فی مابین دو هم جنس را تحت عنوانهایی مثل مساحقه یا لواط جرم انگاری نموده است.

^{۲۷} حدادزاده نیری، محمدرضا، ۱۳۸۷، سیاست جنایی ایران در قبال بزه دیدگان جرائم جنسی به عنف، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم شناسی دانشکده علوم قضایی، ص

نامشروع بودن رابطه: دومین شرط تحقق این جرم، نامشروع بودن رابطه بین زن و مرد است، بنابراین در صورتی که روابط فی مابین زن و مرد از بابت فعالیت کاری یا هنری یا نمایشی و امثالهم باشد که از نظر عرف مشروع محسوب می‌شود؛ جرم رابطه نامشروع محقق نخواهد شد.

نبود رابطه زوجیت: رابطه زوجیت رابطه ای است که به پیوند ناشی از نکاح فی مابین زن و مرد گفته می‌شود؛ و با عقد نکاح روابط زن و مرد مشروع تلقی می‌شود.

عنصر مادی جرم رابطه نامشروع و عمل منافی عفت به صورت مجازی با خلوت کردن در اتاق های گفت و گوی مجازی، مکالمه، مکاتبه، ردوبدل کردن عکس یا صوت به طور همزمان و ارتباطات صوتی و تصویری محقق شده و با استفاده از وسایلی از قبیل گوشی موبایل، Web cam و دوربین های دیجیتال، ارتباطی صوتی و تصویری کاملاً زنده تحقق پیدا می کند.

عنصر معنوی

عنصر معنوی جرم، اراده ارتکاب آن و عمد در انجام عمل منافی عفت می‌باشد و جهت وقوع این جرم، فقط نیاز به سوءنیت عام است و نیازی به سوءنیت خاص جهت انجام جرم رابطه نامشروع نیست.

نتیجه گیری

پیدایش و رشد بی‌سابقه فناوری رایانه‌ای، با وجود تمام مزیت‌هایی که برای بشر به ارمغان آورده، نیمه تاریک دیگری نیز دارد که همان ظهور جرایم رایانه‌ای است. از مهم‌ترین جرایمی که در فضای سایبر به وقوع می‌پیوندد و در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته، جرایم علیه اخلاق و عفت عمومی است؛ همان‌گونه که بیان شد، شیوع جرایم رایانه‌ای در حوزه‌های مختلف اجتماعی موجب بروز آسیب‌ها و خسارات متعددی می‌گردد. از مهمترین آسیب‌های وارد بر فرد و جامعه از بین بردن مبانی و اصول اخلاقی و نظام اجتماعی بوده که خسارات زیادی به نظام‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی جامعه وارد می‌آورد. هرچه بیشتر فناوری رایانه‌ای توسعه یابد جرایم رایانه‌ای مرتبط با هنجارشکنی‌های غیراخلاقی نیز توسعه پیدا خواهد نمود و تأثیر منفی بر نظام اجتماعی و بنیادی خانواده‌ها خواهد گذاشت. ولذا جرایم رایانه‌ای باعث می‌شود، حریم شخصی افراد دچار تزلزل شده و عفت عمومی خدشه دار شده است. با توجه به افزایش و شیوع جرایم رایانه‌ای در جامعه، هرگونه تحقیقی در جهت برنامه ریزی برای کاهش این رفتار مخرب و نامطلوب، ضروری به نظر می‌رسد. جرم و پدیده مجرمانه همواره برای جامعه بشری خطرناک بوده، اما گاهی جرم بواسطه حالت خاصی جامعه را تهدید ویژه می‌کند که جرایم منافی عفت رایانه‌ای از جمله همین جرایم خطرناک است که با رواج آن، خسارت جبران ناپذیری به ارزش‌ها و افراد جامعه و همچنین خانواده‌ها به عنوان پایه‌های اصلی شکل‌گیری جامعه وارد می‌شود.

پیوند و اتصال شبکه جهانی اینترنت به روشنی گویای این واقعیت است که ویرانگری و آسیب‌رسانی می‌تواند در یک لحظه سراسر جهان را فرا گیرد. سوء استفاده از فناوری های رایانه ای و اینترنتی می‌تواند امنیت ملی، آسایش عمومی و موجودیت یک جامعه را به مخاطره انداخته و تاثیرهای منفی بی شماری را بر زندگی افراد اجتماع تحمیل کند. با کمی دقت در این خصوص می‌توان به این نتیجه دست یافت که اغلب مرتکبان جرایم در فضای مجازی را جمعیت جوان تشکیل می‌دهند. این مجرمان هم از ظرفیت جنایی بالایی برخوردارند و هم استعداد خوبی برای انطباق اجتماعی از خود نشان می‌دهند.

قانون جرایم رایانه ای یکی از قوانین جدید است که از عمر آن دوازده سال بیشتر نمیگذرد از سوی دیگر به خاطر پیشرفت فضای مجازی و تکنولوژیهای مربوط به آن که به سرعت در حال تغییر است؛ قطع به یقین خیلی از موارد در این فضا وجود دارد که قانونگذار در صورت وقوع جرم برای آن مجازاتی در نظر نگرفته است. زمانی که جلسات کارشناسی و خبرگان برای وایمکسی وجود نداشت که برای ADSL؛ قانون جرایم رایانه‌های برگزار می شد وایرلس جلوگیری از وقوع جرم و تخلف در آن قانون مشخص و معینی را در نظر بگیرند. قوانینی که الان

داریم به عنوان بیس و پایه فعلا کار ساز است و مشکلی در حال حاضر احساس نمی شود اما قطع به یقین نیاز است تا قوانین جرایم رایانه‌های مورد بازنگری قرار بگیرد چرا که از زمانی که ضرورت این اصلاح احساس شود تا تبدیل شدن آن به قانون و مقررات با توجه به روند موجود یکسال و نیم طول خواهد کشید تا قانونی به قوانین جدید اضافه شود و یا آنکه قانونی مورد اصلاح قرار گیرد.

سیاست جنایی تقنینی ایران در قبال هرزه نگاری، بسیار پراکنده است. این امر بدان جهت است که قانونگذار ایران در قوانین مختلف متعرض هرزه نگاری شده و در هریک از این متون قانونی مصادیقی را عنوان کرده و مجازاتی را در نظر گرفته که پیشنهاد میشود قانونگذار هرزه نگاری را بصورت جامع جرم انگاری کند و در آن تمامی صور هرزه‌نگاری پیشبینی شود و تمامی قوانین راجع به هرزه‌نگاری در کشور را نسخ صریح نماید حتی اگر قانونگذار برخورد متفاوت در هرزه نگاری سمعی و بصری و یا رایانه‌های را در نظر دارد باید تصریح کند تا به این امر خاتمه داده شود.

رعایت و حفظ عفت و اخلاق از مبانی هر جامعه ای به ویژه جوامع اسلامی است اما با توجه به تفاوت در زمان و مکان و آداب و رسوم و اعتقادات، امری نسبی تلقی شده و موجب تفاوت در قانون گذاری و حقوق کیفری اجتماعات مختلف شده است. با پیدایش رایانه و به دنبال آن فضای مجازی اینترنت و گسترش روز افزون استفاده از این فناوری نوین میان جوامع، با وجود ویژگی های مثبت، درصد سوء استفاده از آن نیز به سبب ویژگی های خاص رایانه و فضای مجازی توسط افراد سودجو فزونی یافته است که همین امر موجبات نگرانی دولت ها را پدید آورده است و این مسئله شاخه نوینی از جرایم را تحت عنوان جرایم رایانه ای ایجاد کرده است.

با توجه به مطالب این پژوهش، امکان ارتکاب جرایم رایانه ای علیه عفت و اخلاق به طور اخص هرزه نگاری و قوادی در محیط مجازی بسیار ساده است. نیازی نیست که مرتکب تدابیر خاصی چیده و مقدماتی را فراهم سازد. یعنی، تهیه مقدمات چندان پیچیده نبوده بلکه تنها نیازی به وجود یک دستگاه رایانه، لپ تاپ، تبلت، گوشی تلفن همراه و دستگاه های نوین امروزی و محیط اینترنت است تا مرتکبین قربانیان خود را به دام اندازند. از این روی، در مقایسه با دشواری انجام جرایم سنتی، در محیط مجازی، ارتکاب جرم به سادگی و از طریق اتاق های گفت و گو یا چت و با ورود به شبکه های اجتماعی مانند یاهو مسنجر، اتاق های گفت و گوی گوگل، فیس بوک و سایر شبکه های اجتماعی که امروزه در دنیا دارای کاربران بسیار زیادی است، عنصر مادی و روانی رفتار مجرمانه خویش را به ظهور رسانده و به خواست خویش دست می یابند.

نکته دیگر که باید به آن توجه کرد این است که از آنجا که هر لحظه امکان دسترسی به شبکه جهانی اینترنت برای افراد از طیف های مختلف فراهم می شود، قابلیت بزهکاری و قابلیت بزه دیدگی نیز به نحو چشمگیری در حال افزایش است و متأسفانه امروزه بزه دیدگی نوجوانان و جوانان از جرایم رایانه ای به ویژه هرزه نگاری به لحاظ استفاده بیشتر این گروه از دنیای مجازی، با سرعت فزاینده ای رو به گسترش است.

پس از بررسی قانون جرایم رایانه‌ای در حوزه جرایم علیه عفت و اخلاق (موضوع مواد ۱۴ و ۱۵ ق.ج.ر.) به نظر می‌رسد قوانینی که بتواند با این جرایم برخورد نماید حداقلی بوده و تا حدودی قانونگذار در تدوین آن عجولانه عمل کرده است و تعریف مشخص و دقیقی از این دسته جرایم ارائه ننموده است همچنین باتوجه به این نکته که این جرایم نسبت به نوع کلاسیک و سنتی، بازتاب گسترده تری در جهان دارد و می‌تواند دنیای ارتباطات و فضای مجازی را به محیطی نا امن برای کاربران خود تبدیل کند، از لحاظ میزان مجازات نسبت به جرم به شیوه سنتی از شدت و حدت کم تری برخوردار است. آسیبهای ناشی از جرایم رایانه‌ای ضدعفت و اخلاق عمومی هم بر بزهکار و هم بر بزه دیده و هم بر جامعه هزینه سنگین و غیر قابل جبراتی وارد می‌نماید.

نکات مهم و لازم به ذکر آنست که در این تحقیق به چشم می‌خورد اهمیت پیشگیری در کاهش جرایم رایانه‌ای علیه عفت و اخلاق عمومی و آگاهی به مردم و تصویب قوانین سخت گیرانه در این خصوص تا بتوان تا حد زیادی از وقوع این جرایم و آسی‌های آن دور شد و بیشتر از فضای مجازی و رایانه و اینترنت در جهت مثبت و مفید استفاده نمود. با توجه به جمع بندی‌های صورت گرفته به سوالات مطرح شده پاسخ و فرضیه‌ها تایید شده‌اند.

خلاهای موجود در این قوانین بسیار است یکی از خلاهای مهم می‌توان به عدم به روز بودن این قوانین و عدم حمایت از بزه دیده گان در این قوانین و عدم وجود قوانین پیشگیرانه و مجازات بازدارنده اشاره نمود.

قوانین تدوین شده در زمینه جرایم رایانه‌ای ضدعفت و اخلاق عمومی در برگزیده مصادیق هرزه نگاری، قوادی، روابط نامشروع می‌باشد.

منابع

الف) فهرست قوانین:

۱. قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
 ۲. قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵
 ۳. قانون جرایم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸
 ۴. قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت های غیرمجاز می نمایند مصوب ۱۳۸۶
- ب) فهرست کتاب ها:

۵. ابراهیمی، شهرام، جرم شناسی پیشگیری، ۱۳۹۰، ج اول، چ اول، تهران، نشر میزان
۶. اردبیلی، محمد علی، حقوق جزای عمومی، ۱۳۸۶، ج اول، تهران، نشر میزان
۷. النجفی، محمد حسن، جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام، بی تا، ج ۴۱، لبنان، دار احیاء التراث العربی
۸. باستانی، برومند، جرایم کامپیوتری و اینترنتی جلوه ای نوین از بزهدکاری، ۱۳۸۳، چاپ اول، انتشارات بهنامی
۹. بهروزی، مریم، حجاب و آزادی، مجموعه سخنرانی کنفرانس زن، ۱۳۶۸، نشر سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ دوم
۱۰. پرویزی، رضا، جرایم رایانه ای در ایران، مجموعه مقالات همایش بررسی جنبه های حقوقی فناوری اطلاعات، تهران، ۱۳۸۴، چاپ اول، نشر سلسبیل
۱۱. پورقهرمانی، بابک، سیاست جنایی ایران در قبال جرایم رایانه ای (مطالعه تطبیقی با اسناد بین المللی)، ۱۳۹۵، چاپ اول، شهردانش
۱۲. ترزفان، فاطمه، نشست زنان خاموش، ۱۳۹۸، پایگاه تخصصی وسائل.
۱۳. جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ترمینولوژی حقوق، ۱۳۷۲، چاپ ششم، انتشارات گنج دانش
۱۴. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ۱۴۱۴ق، ج ۱۲، چاپ دوم، قم، نشر موسسه آل البيت
۱۵. حلی، جعفر بن الحسن، شرائع الاسلام، ۱۴۰۹ق، چاپ دوم، تهران، انتشارات استقلال
۱۶. خدا قلی، زهرا، جرایم کامپیوتری، ۱۳۸۳، چاپ اول، تهران، انتشارات آریان
۱۷. دی آنجلیز، جرائم سایبر، ۱۹۷۱م، ترجمه سعید حافظی و عبدالصمد خرم آبادی، دانشگاه صنعتی امیر کبیر، تهران.
۱۸. ذکایی، محمد سعید، رابطه حضور در فضای مجازی و هویت مدرن پژوهشی در بین کاربران اینترنتی جوان ایرانی، بهار ۱۳۸۵، شماره ۳۳، مجله دانشگاه علامه طباطبایی
۱۹. رضایی، عبدالعظیم، تاریخ ۱۰ ساله ایران، ۱۳۷۵، انتشارات اقبال
۲۰. زراعت، عباس، قانون مجازات اسلامی در نظم کنونی، ۱۳۸۰، تهران، نشر ققنوس
۲۱. شامبیاتی، هوشنگ، حقوق کیفری اختصاصی، جلد ۳، تهران: انتشارات ژوبین، چاپ اول، ۱۳۷۶
۲۲. شامبیاتی، هوشنگ، حقوق کیفری اختصاصی، ج سوم، تهران، انتشارات مجد
۲۳. شامبیاتی، هوشنگ، حقوق جزای عمومی، آذر ۸۴، ج اول، چاپ دوازدهم، تهران، نشر ژوبین
۲۴. شیرزاد، کامران، جرایم رایانه ای، ۱۳۸۸، چاپ اول، تهران، نشر بهینه فراگیر
۲۵. شیخ صدوق، محمد بن علی بن حسین، ثواب الاعمال، ۱۳۶۸، چاپ دوم، قم، منشورات رضی
۲۶. شیخ طوسی، تهذیب الاحکام، جلد ۳،
۲۷. شهری، غلامرضا، ستوده جهرمی، ۱۳۸۰، نظریات اداره حقوق در زمینه مسائل کیفری، جلد اول، سروش
۲۸. شهید ثانی، شرح لمعه، بی تا. ج ۳، قم، انتشارات اسماعیلیان

۲۹. صبور اردوآبادی، احمد، نقش بلوغ در تکامل انسانها، ۱۳۷۷، انتشارات هدی، تهران
۳۰. طباطبائی، ابوالفضل، دختری از ایران، ۱۳۷۷، چاپ چهارم، نشر کارنگ
۳۱. قضائی، صمد، پزشکی قانونی، ۱۳۷۳، انتشارات دانشگاه تهران
۳۲. کاستلز، مانوئل، گفتگوهایی با مانوئل کاستلز، ترجمه حسن چاوشیان، ۱۳۸۴، تهران، نشر نی
۳۳. کی نیا، مهدی، مبانی جرم شناسی، ۱۳۸۶، جلد نخست، چاپ هشتم، انتشارات دانشگاه تهران، ص ۵۷
۳۴. گودرزی، فرامرز، پزشکی قانونی، ۱۳۷۷، جلد دوم، انتشارات انیشتن
۳۵. گیرویکارد، ژان، هور کادویان ریشار، برنارد، ترجمه علیرضا مهدوی، ایران در قرن بیستم، ۱۳۸۴
۳۶. عالی پور، حسن، حقوق کیفری فناوری اطلاعات (جرایم رایانه ای)، ۱۳۹۰، چاپ اول، تهران، انتشارات خرسندی
۳۷. عطارزاده، سعید؛ انصاری، جلال، ۱۳۹۹، حقوق جزای اختصاصی جرایم رایانه ای، چاپ اول، نشر میزان
۳۸. عنصری فرد، عباس، جریحه دار کردن عفت عمومی، ۱۳۸۷، چاپ سوم، نشر آثار اندیشه
۳۹. لاسر، مارک، هرزه نگاری در اینترنت، ۱۳۸۲، ماهیت سیاحت غرب، شماره ۹.
۴۰. محقق حلی، جعفر بن حسن، شرائع الاسلام، ۱۴۰۹ق، ج ۴، چاپ دوم، تهران، انتشارات استقلال
۴۱. معظمی، شهلا، فرار دختران، چرا؟، ۱۳۸۲، چاپ نخست، انتشارات گرایش
۴۲. معین، محمد، فرهنگ معین، ۱۳۶۲، چاپ چهارم، انتشارات امیرکبیر
۴۳. معین، محمد، فرهنگ معین، ۱۳۷۴، چاپ چهارم، انتشارات امیرکبیر
۴۴. موسوی خمینی، روح الله، تحریرالوسیله، ۱۳۶۶، ج ۲، چ ششم، مکتبه اعتماد کاظمینی
۴۵. موسوی الخویی، ابوالقاسم، مصباح الفقاهه، تقریر محمدعلی توحیدی، ۱۴۱۷ق، ج ۱، قم، انتشارات انصاریان
۴۶. میر خلیلی، سید محمود، برخورد امام علی (ع) با مجرمان، دانشنامه امام علی (ع)، ج پنجم حقوق، به اهتمام علی اکبر رشاد، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۴۷. نجفی توانا، علی، جرم شناسی، ۱۳۷۷، چاپ اول، انتشارات خط سوم
۴۸. نجفی توانا، علی، نابهنجاری و بزهکاری اطفال ونوجوانان، ۱۳۸۲، چاپ اول، تهران، انتشارات راه تربیت
۴۹. نوربها، رضا، زمینه حقوق جزای عمومی، ۱۳۸۰، چاپ پنجم، تهران، گنج دانش
۵۰. ولیدی، محمد صالح، حقوق جزای اختصاصی، جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی، ۱۳۷۴، ج چهارم، چاپ اول، نشر داد
۵۱. ولیدی، محمد صالح، حقوق جزای اختصاصی (جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی و حقوق و تکالیف خانوادگی)، ۱۳۸۰، انتشارات امیرکبیر
۵۲. ولیدی، محمد صالح، حقوق جزای عمومی، ۱۳۷۵، ج دوم، چاپ دوم، نشر داد
۵۳. هیات مولفان و ویراستاران میکروسافت، فرهنگ تشریحی اصطلاحات رایانه ای میکروسافت، مترجم قلی زاده نسوری، ۱۳۸۱، انتشارات کانون نشر علوم
- (ج) مقالات
۵۴. اردبیلی، محمد علی، مسئولیت کیفری ناشی از فعل غیر در حقوق کیفری ایران، مجله تحقیقات حقوقی، پاییز ۱۳۷۴- بهار ۱۳۷۵، شماره ۱۶-۱۷
۵۵. اشتیری، بهناز، قاچاق زنان بردگی معاصر، اندیشه برتر تهران ۱۳۸۰
۵۶. بای، حسینعلی. پورقهرمانی، بابک، بررسی فقهی حقوقی هرزه نگاری در فضای مجازی، زمستان ۱۳۸۸، نشریه حقوق اسلامی. شماره ۲۳، سال ششم

۵۷. جلالی فراهانی، امیر حسین، جزوه ادله دیجیتالی، آذرماه ۱۳۸۲، دبیرخانه شورای عالی توسعه قضایی
۵۸. جلالی، اکبر، ۱۳۸۹، نظارت همگانی عامل پیشگیری جرایم در فضای مجازی، فصلنامه کارگاه، دوره دوم، سال سوم، ش ۱۲، ص ۱۰
۵۹. حبیب زاده، محمد جعفر، رحمانیان، حامد، هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران، زمستان ۱۳۹۰، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۷۶
۶۰. دزیانی، محمدحسن، مقدمه‌ای بر ماهیت و تقسیم‌بندی تئوریک جرایم رایانه ای، ۱۳۸۳، خبرنامه شورای عالی انفورماتیک، شماره ۸۷
۶۱. دزیانی، محمدحسن، شروع جرایم رایانه ای - سایبری، ۱۳۸۴، خبرنامه انفورماتیک، شماره ۹۳
۶۲. دزیانی، محمد حسن، ابعاد جزائی کاربرد کامپیوتر و جرائم کامپیوتری، دی و اسفند ۱۳۷۳، خبرنامه شورای عالی انفورماتیک کشور، شماره ۵۸
۶۳. دزیانی، محمدحسن، «مقدمه‌ای بر ماهیت و تقسیم‌بندی تئوریک جرائم کامپیوتر(سایبری)»، خبرنامه انفورماتیک، ۱۳۸۳، شماره ۸۷
۶۴. رمضان نرگسی، رضا، قاچاق زنان در فقدان بایدها و نبایدها، ۱۳۸۲ فصلنامه کتاب زنان، شماره ۱۹
۶۵. زبیر، اولریش، پیدایش بین المللی حقوق کیفری اطلاعات، ترجمه محمدحسن دزیانی، ۱۳۷۶، دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک
۶۶. شایگان، محمد رسول؛ ثابت سروسستانی، محمدامین، راهکارهای مقابله با جرم کلاهبرداری رایانه ای در حقوق کیفری ایران، فصلنامه کارآگاه، ش ۹، ۱۳۸۸.
۶۷. شهبازی، حامد، انسان‌های گمشده، روزنامه همشهری، ۱۳۸۱/۶/۷.
۶۸. صاحب قلم، حسین، جرایم رایانه ای و چالش های حقوقی فضای مجازی، تابستان ۱۳۸۴، شماره ۱۱ نشریه ره آورد
۶۹. صدر، محسن، تاریخچه دادگستری ایران، ۱۳۳۸، شماره ۲، مجله دادگستری
۷۰. طارمی، محمد حسین، طبقه بندی و آسیب شناسی جرایم رایانه ای، خرداد ۱۳۸۷، دوهفته نامه پگاه، شماره ۲۳۳
۷۱. عالی پور، حسن، جرایم مرتبط با محتوا، ۱۳۸۳، مجموعه مقالات همایش بررسی ابعاد حقوقی فناوری اطلاعات
۷۲. عبقری، آدینه، جرایم کامپیوتری جلوه ای نوین از بزه کاری، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، ۱۳۷۷
۷۳. غمامی، سید محمد مهدی، خطر سایبر برای کودکان، فروردین ۱۳۸۴، ماهنامه اصلاح و تربیت، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، شماره ۳۷
۷۴. قدسی، زهرا، مجتهد سلیمانی، ابوالحسن، جرایم رایانه ای علیه عفت و اخلاق در حریم خانواده به ویژه قوادی و پورنوگرافی، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، نشریه فقه و حقوق خانواده، شماره ۵۳
۷۵. کار، جان، آثارمضرپورنوگرافی کودک، ترجمه محمد حسن دزیانی، ۱۳۸۲، شماره ۸۸، خبرنامه انفورماتیک
۷۶. کاوند، رضا، جرایم رایانه ای و قوانین مبارزه با آن در ایران و جهان، خرداد و تیر ۱۳۸۴، دو ماهنامه توسعه پلیس انسانی، شماره ۶
۷۷. محسنی دهکانی، محمد، بداغی، سعید، تاملی فقهی در قوادی اینترنتی، پاییز و زمستان ۱۳۹۲، مجله علمی - پژوهشی پژوهش های فقهی، شماره دوم، دوره هشتم
۷۸. معاونت کشف علمی جرایم، جرایم رایانه ای (کامپیوتری) و اشاعه مفسد اخلاقی، تابستان ۱۳۸۰، شماره ۲
۷۹. معظمی، شهلا، پیشگیری از جرم، دی و بهمن ۱۳۷۸ ماهنامه امنیت

۸۰. نجفی ابرندآبادی، علی حسین، بزهکاری و پلیس محلی، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۲۵ و ۲۶
۸۱. نجفی ابرندآبادی، علی حسین، تقریرات بزه دیده شناسی، ۱۳۷۴، دوره کارشناسی دانشگاه شهیدبهشتی، تنظیم فاطمه قناد
۸۲. نقوی، سید محسن، مقاله، بهار ۱۳۴۸، شماره ۱۱۲، مجله کانون وکلا
۸۳. نگهبی، مرجان، مقابله با هرزه نگاری کودکان، بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری ایران، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۲، سال سوم
۸۴. هوگز، دونا.م. گردشگری جنسی در اینترنت، ۱۳۸۴، ماهنامه سیاحت غرب، شماره (د) پایان نامه ها
۸۵. انصاری، مهدی، پایان نامه مبانی تشدید مجازات در حقوق کیفری ایران، به راهنمایی محمود میر خلیلی، ۱۳۸۹، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم
۸۶. پاکزاد، بتول، جرایم کامپیوتری، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، ۱۳۷۵، دانشگاه شهید بهشتی
۸۷. پرویزی، رضا، پایان نامه پیشگیری وضعی و نقش آن در پیشگیری از قتل، ۱۳۷۵، دانشگاه تربیت مدرس
۸۸. خرم آبادی، عبدالصمد، جرایم فناوری اطلاعات، پایان نامه مقطع دکتری، تیرماه ۱۳۸۳، دانشگاه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
۸۹. شریفی، مرصده، جرایم رایانه ای در حقوق جزای بین المللی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، ۱۳۷۹

منابع لاتین

90. Jaishankar. Establishing a theory of cyber crimes. International journal of cyber criminology. Vol 1. No.2. 2007
91. Sieber. Ulrich. Information technology crime Ed, Carl heymanns. 1994
92. Sieber. Ulrich. legal aspect of computer – related crime in the information society – study.1998